

Łukaszewicz Witold

Data urodzenia: 1911

Historyk, profesor i rektor UMK, członek TNT w l. 1955-1975.

Urodził się w Boćkach na Podlasiu w rodzinie robotniczej, jako syn Konstantego i Julii z domu Głowackiej. Ukończył sześć klas szkoły podstawowej w rodzinnej miejscowości, a następnie Gimnazjum im. T. Kościuszki w Bielsku Podlaskim (1931). W tym samym roku rozpoczął studia historyczne na Uniwersytecie Warszawskim, które ukończył w 1934 r., uzyskując stopień magistra filozofii w zakresie historii. Ukończył także Studium Pedagogiczne na UW i odbył praktykę w Gimnazjum im. M. Reja, zdobywając kwalifikacje nauczycielskie. Pracował krótko w konsulacie polskim w Ostrawie, uczył historii w warszawskich gimnazjach i kontynuował pracę naukową. Dwukrotnie przebywał na stypendiach w archiwach Paryża i Rzymu. Przed 1939 r. współtworzył w Warszawie Klub Demokratyczny. W czasie II wojny światowej angażował się w tajne nauczanie; w l. 1940-1941 był więziony na Pawiaku. Po zwolnieniu przebywał początkowo w Boćkach, a następnie pracował jako magazynier w Głuchowie. W 1945 r. podjął pracę jako starszy asystent w Katedrze Historii Powszechnej Uniwersytetu Łódzkiego pod kierunkiem prof. Włodzimierza Dzwonkowskiego. W 1947 r. obronił doktorat pt. „Klaudiusz Franciszek Łazowski, zapomniany bohater Wielkiej Rewolucji Francuskiej” napisany pod kierunkiem prof. W. Dzwonkowskiego. W 1951 r. przeniósł się na Uniwersytet Mikołaja Kopernika, obejmując stanowisko zastępcy profesora i kierownictwo Katedry Historii Nowoczesnej na

Wydziale Humanistycznym. Profesorem nadzwyczajnym został w 1954 r., a zwyczajnym w 1963 r. Od 1954 r. kierował Katedrą (później Zakładem) Historii Powszechnej i Polski XIX-XX w., pełnił funkcję prorektora ds. dydaktyki (1954-1956, 1962-1965), a w l. 1965-1975 – rektora UMK. Odegrał ważną rolę w rozbudowie uczelni, m.in. miasteczka akademickiego na Bielanach, oraz w przygotowaniu obchodów 500-lecia urodzin Mikołaja Kopernika. Od połowy l. 50. koncentrował badania na dziejach ruchu robotniczego i narodowego w Niemczech oraz w zaborze pruskim, a także nad walkami o niepodległość u progu II RP. Kierował badaniami zespołowymi nad polskim ruchem oporu i polityką okupanta niemieckiego na Pomorzu Gdańskim. Zapoczątkował także studia nad Wielką Emigracją i polską myślą polityczną XIX w. Przed wojną działał w Klubie Demokratycznym. Od 1955 r. należał do PZPR; był członkiem egzekutywy KU PZPR na UMK i Komitetu Wojewódzkiego w Toruniu oraz przewodniczącym Wojewódzkiego Komitetu Frontu Jedności Narodu. Pełnił liczne funkcje publiczne i naukowe, m.in. był posłem na Sejm V i VI kadencji (1969-1975), członkiem Komitetu Nauk Historycznych PAN, Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego i wielu towarzystw naukowych, w tym Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, Polskiego Towarzystwa Historycznego, Polskiego Towarzystwa Religioznawczego, TNT. W 1970 r. otrzymał doktorat *honoris causa* Uniwersytetu w Rostocku. Po zakończeniu kadencji rektorskiej w 1975 r. został dyrektorem Instytutu Historii i Archiwistyki UMK. Prowadził działalność dydaktyczną na UMK i w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku, wypromował 231 magistrów i 42 doktorów. Był autorem 245 publikacji, w tym kilkunastu książek i wielu rozpraw naukowych. Zmarł nagle w Warszawie. Pochowany na cmentarzu komunalnym nr 1 przy ul. Grudziądzkiej 22/30 w Toruniu.

Literatura:

1. Kalembska S., *In memoriam: Witold Łukaszewicz (22 VII 1911-21 XI 1975)*, Kwartalnik Historyczny, 1976, R. 83, nr 4, s. 988-991.
2. Tyszkiewicz J., *In memoriam: Witold Łukaszewicz 22 VII 1911-21 XI 1975*, Rocznik Toruński, 1977, t. 12, s. 57-69.
3. Sudziński R., *Łukaszewicz Witold (1911-1975), historyk, profesor i rektor UMK*, Toruński słownik biograficzny, red. K. Mikulski, t. 1, Toruń 1998, s. 166-168.

Anna Supruniuk